

CUVÂNT ÎNAINTE

Dreptul mediului – o ramură nouă a dreptului, în plină evoluție, complexă, cu o deosebită importanță din perspectiva a ceea ce ar trebui să ne rezerve viitorul, o provocare atât pentru cadrele didactice cât și pentru studenți. Logica juridică ne este pusă la încercare atunci când explicarea principiilor și normelor de drept este întrepătrunsă cu tehnicitatea, uneori inginerescă, actuală a dreptului mediului.

De aceea, a fost o adevărată provocare, din perspectivă didactică, în a găsi o modalitate de îmbinare a informației juridice cu informațiile tehnice ale normei de dreptul mediului, astfel încât să transmit studentului suficiente informații care, pe de o parte, să îi trezească și mențină dorința de cunoaștere iar, pe de altă parte, să îl îndemne a aprofunda legislația de mediu astfel încât să ajungă la scopul final al reglementărilor, și anume spiritul legii.

În atingerea acestui scop, am considerat utilă împărțirea materiei în două părți distincte, și anume, o parte generală, subiectul acestui volum, și o parte specială, care va urma.

Acestei prime părți i-am alocat cinci capitole, prin care am realizat introducerea studentului în aspectele generale ale ramurii de drept (Capitolul I) și ale protecției mediului, anume ale factorilor de mediu aer (Capitolul II), apă (Capitolul III), sol (Capitolul IV) și biodiversitate (Capitolul V). În cadrul primului capitol sunt prezentate, aproape succint, elementele generale ale acestei ramuri de drept, făcând trimitere la numeroase alte cursuri de Dreptul mediului a unor autori deja consacrați în domeniu. În fiecare dintre capitolele destinate protecției unui factor de mediu, am încercat prezentarea sugestivă a importanța protecției sale, utilizând inclusiv date tehnice în prezentare grafică, pentru a sublinia importanța actelor normative încheiate la nivel internațional, unional sau național, ulterior prezentate în structura logică a capitolului.

Am lăsat părții a doua abordarea de specialitate a protecției mediului, deoarece am considerat că se va obține o mai bună și logică înțelegere a structurii legislației de mediu dacă mai întâi se cunoaște importanța protejării fiecărui factor de mediu. În acest sens, în partea a doua se vor regăsi informațiile structurate pe capitole care vizează principalele surse de poluare (activitatea economică și industrială, managementul deșeurilor, ș.a.), emiterea

actelor de reglementare și dreptul la informare, răspunderea juridică, formele alternative de protecție a mediului și un ultim capitol destinat dezvoltării durabile și Agendei 2030.

Această structură este gândită și în sensul de a arăta studenților cum poate fi realizat managementul cunoștințelor de dreptul mediului, de a dezvoltarea abilități de căutare, selecție și achiziție individuală de informație.

Unul din rolurile instituțiilor de învățământ superior este de a forma tinerii pentru binele societății. Binele societății, în condițiile actuale, reprezintă stoparea declinului de mediu, formarea unei gândiri și judecăți de valoare care să ajute la atingerea dezideratului de a avea o dezvoltare durabilă. Cursul, elaborat în această formă și structură, este astfel util oricărui student, indiferent de specializare și nivel de studii, și oricărui specialist de mediu format în urma absolvirii cursurilor din domeniile ingineresti.

Autoarea

NOȚIUNI GENERALE

1. Aspecte introductive

Apariția Dreptului mediului, ca ramură specifică de drept, precum și evoluția termenului de mediu a făcut obiectul literaturii de specialitate, atât la nivel internațional, cât și la nivel național.

La nivel național, după 1989, printre primele cursuri privind dreptul mediului se află cursul în două volume, partea generală și partea specială, al profesorului E. Lupan - Dreptul mediului - Tratat elementar¹.

Profesorul Mircea Duțu² se remarcă în mod deosebit prin lucrările sale privind dreptul mediului, realizând o amplă și amănunțită cercetare a tuturor aspectelor ce însumează protecția mediului³. Și profesorul Daniela Marinescu este autorul unor importante lucrări de specialitate în domeniu⁴, alături de alți autori pe care îi vom aminti și cita în acesta capitol.

---

¹ Lupan, E. (1993). Dreptul mediului. Partea generală. Tratat elementar. Vol 1. Ed Lumina Lex; Lupan, E., Minea, M.Ș., Marga, A., (1997). Dreptul mediului, Partea specială, Tratat elementar Vol. II, Editura Lumina Lex, București.

² La data redactării cursului, Prof. dr. acad. Mircea DUȚU, avea și calitatea de Director al Institutului de Cercetări Juridice al Academiei Române.

³ Duțu, M. (1995). Dreptul internațional și comunitar al mediului, Ed. Economică, București; Duțu, M. (1996). Dreptul mediului, Ed. Economică, București; Duțu, M. (1996). Dreptul comunitar al mediului, Ed. Economică, București; Duțu, M. (1998). Dreptul mediului (două volume), tratat, Ed. Economică, București; Lucrare reeditată în 2003; Duțu, M. (2005). Principii și instituții fundamentale de drept comunitar al mediului, Ed. Economică, București; Duțu, M. (2007). Dreptul mediului, curs universitar, Ed. C.H. Beck, București; Duțu, M. (2011). Dreptul de proprietate și exigențele protecției mediului, Ed. Universul Juridic, București; Duțu, M. (2012). Politici publice de mediu. Ed. Universul Juridic, București; Duțu, M. (2012). Introducere în Dreptul penal al mediului, Ed. Hamangiu, București; Duțu, M. (2015). Răspunderea în dreptul mediului, Ed. Academiei Române, București.

⁴ Marinescu, D. (1996). Dreptul mediului înconjurător, Casa de Editură și Presă „Șansa” - S.R.L., București; Marinescu, D. (2003). Tratat de dreptul mediului, Ed. ALL Beck, București, reeditat în 2007 și 2008 la Ed. Universul Juridic; Marinescu, D. (2005). Infraacțiuni în domeniul protecției mediului, Ed. Lumina Lex, București.

Lucrările de început, anterior amintite, pot fi considerate baza cursurilor de dreptul mediului în România, acestea fiind citate în majoritatea lucrărilor recente, elaborate sub forma cursurilor universitare sau a monografiilor.

Deoarece deja dreptul mediului este recunoscut ca fiind o ramură de drept de sine stătătoare, cu o importanță pe care și-o câștigă de la an la an (din păcate, am spune), vom aborda în continuare, în mod concis și relevant principalele aspecte definitorii ale sale: trăsături, obiect, izvoare, legăturile sale cu alte ramuri de drept, specificul normelor de dreptul mediului, raportul juridic de dreptul mediului și principiile specifice.

2. Trăsăturile dreptului mediului

Clasificarea dreptului mediului în ramură de drept public sau drept privat a făcut obiectul discuțiilor de doctrinare de specialitate. Făcând o clasificare a ramurilor de drept, în ramuri de drept public și drept privat, profesorul Craiovan arată că totuși există o „tendință de reaşezare sau de apariție a unor ramuri de drept”⁵, cum ar fi dreptul ecologic, dar fără a preciza în opinia sa cărei ramuri de drept i-ar putea aparține. Se arată că „există o serie de motive concrete pentru care dreptul public ar putea și ar trebui să fie forumul pentru acțiuni de mediu. Prima dintre acestea este capacitatea dreptului public de a recunoaște calitatea de a introduce o acțiune, indiferent de legătura ce o dă dreptul de proprietate [...] dreptul public este în esență de natură preventivă. [...] dreptul UE are un impact puternic, deoarece articolul 130r alineatul (2) din tratat cere aplicarea principiului precauției și de acțiune preventivă. [...] dreptul public oferă o bază pentru consultarea și luarea în considerare a problemelor relevante de mediu și de contestare a calității procedurilor”⁶.

Având ca bază faptul că prin intermediul legislației de mediu: se stabilesc și se impun la nivel național (și nu numai) standardele de calitate ale mediului (apă, aer, sol); se impune ca pentru orice activitate umană care are efect asupra mediului să se solicite și obțină o autorizare specifică; se

---

⁵ Craiovan. I., (2009). Teoria generală a dreptului. Ed. Omnia Uni S.A.S.T., Brașov, p. 239. Autorul arată totuși că doctrina juridică vorbește și despre un drept mixt, atribuit profesiunilor; p. 238.

⁶ Donson, F. & Lee R. (1996). Environmental Protection: Public or Private Law?, *Judicial Review*, 1:1, 56-59, DOI: 10.1080/10854681.1996.11426861, p. 58-59.

identifică și se impune protejarea de specii și terenuri, indiferent de natura dreptului de proprietate, ș.a., se ajunge la concluzia că „practic, dreptul mediului are propriile sale aspecte. Este legat mai degrabă de dreptul public decât de dreptul privat”⁷.

Pornind de la afirmația reputatului profesor M. Prieur, care arată că dreptul mediului este un „drept de caracter orizontal”⁸, profesorul D. Marinescu arată că dreptul mediului acoperă sectoarele clasice ale dreptului (public și privat), are caracter complex și interdisciplinar⁹. Și profesorul F. Făiniș afirmă că dreptul mediului este o ramură distinctă, cu caracter complex, care nu trebuie privită ca o ramură închisă a unui sistem juridic rigid, împărțit mecanic și ermetic¹⁰, separat de diferite ramuri, pledându-se astfel pentru renunțarea treptată a unei astfel de grupări. În această idee, pornind de la critica formulată de unii autori asupra efectului distructiv al științelor juridice de ramură, care împiedică o viziune a ansamblului¹¹, putem afirma că dreptul mediului este, așa cum aceeași autori spuneau, „o autentică știință care permite o interferență a acestora (a celorlalte ramuri de drept, n.n.), un loc comun”¹².

Profesorul M. Duțu, luând în considerare metoda de reglementare, ca și criteriu subsecvent de delimitare a ramurii de drept, arată că „protecția, ocrotirea și dezvoltarea mediului reprezintă o problemă de interes național, statul intervine în mod direct, conferind un caracter de autoritate, imperativ reglementării juridice a raporturilor sociale din acest domeniu de activitate”¹³.

---

⁷ <https://www.lawyersnjurists.com/article/environmental-law-is-neither-purely-a-branch-of-private-law-now-purely-a-branch-of-public-law-2/>

⁸ Prieur, M. (1984). *Droit de l'environnement*, Ed. Dalloz, Paris, p.7, citat de Marinescu D., *Tratat de dreptul mediului*, Ediția a II-a, adăugită și revizuită, Ed. Universul Juridic, 2007, p. 52.

⁹ Marinescu D. (2007). *Tratat de dreptul mediului*, Ediția a II-a, adăugită și revizuită, Ed. Universul Juridic, 2007, p. 52-53.

¹⁰ Făiniș F. (2005). *Dreptul mediului*. Ed. Pinguin Book. București, p.35.

¹¹ Dogaru, I., Dănișor, D.C., Dănișor, Gh. (1999). *Teoria generală a dreptului*. Ed. Științifică, București, p. 27.

¹² Idem.

¹³ Duțu, M. (1998). *Dreptul mediului*. *Tratat*. Volumul I. Editura Economică, p. 55. Vorbind despre clasificarea ramurilor de drept și legătura dreptului mediului cu alte ramuri de drept, autorul arată că „Distincția tradițională între dreptul public și dreptul privat își șterge aici multe dintre semnificațiile fundamentale. (...) dreptul mediului ar putea reprezenta, mai degrabă, o nouă ipostază a dreptului în general, cea a secolului XXI și a mileniului trei ...”. p. 83